

26.05.2023 с.

Сценарийы суруйда: Тосина Д.В орто уонна улахан бөлөх иитээччитэ

Самаан сайыны көрсүүгэ аналлаах ыһыах сценарийа.

Иитэр – үөрэтэр сыала: Оҕолорго кыра эрдэхтэриттэн өбүгэлэрбит үгэстэрин, сизэрдэрин – туомнарын, саха омук өйүн – санаатын билиһиннэри. Ыһыах самаан сайын салаллан кэлбит кэмигэр буоларын, ыһыахха дьон – сэргэ мунһустан үөрэрин – көтөрүн, ыллыбырын – туойарын, көрү – нары көбүлүттэн тутарын туһунан өйдөбүлү биэри.

Ыһыах барыта: сайынны матыыштар – чыычаах ырыата, кэбэ этиитэ, үөрүүлээх сахалы мелодиялар иһиллэллэр. Бырааһынныктыыр саала сэргэлэринэн, саламанан, араас ойууларынан кизгэммит. Оҕолор бөлөхтөрүнэн кизгэтиллибит муз.саалаҕа киирэн олоролор. Бары сахалы танастаахтар.

Ытааччы –

Үтүө дьоро күнүнэн күндү оҕолор, уһуйаан үлэһиттэрэ!

Самаан сайын салаллан кэллэ!

Күөх сирэм чэлгийдэ,

Кэри тыаҕа кэбэ эттэ,

Күндэл халлаанга күөрэгэй ыллаата!

Манньык үтүө күнгэ, манньык кэрэ кэмгэ,

Кэнчээри уһуйаан иитээччилэрэ уонна үлэһиттэрэ ыһыахха муһуннубут!

Саха омук бэлиэ тэрээһинин

Ыһыағы аһыағын,

Ыллыағын, туойуоҕун

Көрү – нары көбүлүттэн тутуоҕун!

Кэрэ күөбү туойуоҕун,

Ыһыағы айхаллаан,

Ыллыағын уруйдаан,

Уруй – тускул буолуохтун!

Уруй – айхал буолуохтун!

Үөрүү – көтүү аргыстанан

Ыһыах буолар күнэ үүнэн

Ырыа – тойук саҕаланна.

Алгысчыт Екатерина Прокопьевна

Кырачаан көмүс ымыы чыычаахтарбыт

Кэлэр кэскиллэрбит

Ыллаан туойан

Үнкүү тэбэн

Үөрүүлэрин үллэстиэхтэрэ

- **Кыра бөлөх иитээччилэрин толоруутугар** хоһоон «**Чооруостар**»
 - **Оболорбут толорууларыгар «Оһуор үнкүүтэ» (мл. гр)**
Оболорбутугар ытыс тыаһын бэлэхтиэххэин!
- **Көрсүн, орто бөлөх иитиллээччилэрин** толорууларыгар хоһоон
«Току-току ньээм-ньээм»

Күн сылаас мичээринэн

Күөх от чэлгиэнинэн

Чыычаах ырыатынан

Самаан сайын дьэ, кэллэ!

- **Дуоһуя истин ырыа «Чыычаах уйа туттубут» (ср.гр)**
- **Билигин сыанаба көрсүн орто бөлөх оболорун «Сахалы үнкүү»**
Маладьыастар! Оболор ырыа-үнкүү бөбө билэр эбиккит.

Ыллам ырыа арааһын

Ылын тардан кэбинин,

Дорбоон тойук кылыһабын

Дофотторбут, түһэрин!

- ытыс тыаһынан көрсүн биһиги көхтөөх кыттааччыларбытын
улахан бөлөх иитиллээччилэрин толоруутугар

хоһоон Бурцева Мия

Ыаһыйабын ылааммын

Дьэдьэнии барыстым,

Ырааһыйаба олороммун

Дьэдьээнэри хомуйдум.

Николаева Лейла

Ытыспарылааммын

Дьэдьэммин көрөбүн,

Ыраахтан дыргыйар

Сыта минньигэһин.

Кымыс, Чороон туһунан хоһоон

Назаров Никита

Чорооннорбут араастар:
Тойон аях, кэриэн аях,
Бу - балхах, ол турар бэлкэй.
Бары араас быһыылаахтар,
Бары уран оһуордаахтар.

Старостина Каролина
Муус манган хатын мастан
Чорооннору кыспыттар,
Ыһыах ыалдьыттарыгар
Кымыс куппуттар.

Бытааччы - Маладыастар! Өссө да элбэх ырыаны-хоһоону, үөрэтин!

Саргылаах сайыммыт салаллан
Кэрэчээн оҕолор мустаннар,
Алгыстаах ырыаны ыллыыллар!

• **Ырыа «Күнү кытта оонһуубут» (Ст.гр)**

- истин улахан бөлөх оҕолорун толорууларыгар.

Дохсун ытыс тыаһынан көрсүн биһиги **улахан бөлөх** иитиллээччилэрин
«Дьөһөгөй үнкүүтэ»

Көрсүн, биһиги выпускниктарбытын, **бэлэмнэни бөлөх** иитиллээччилэрин!

- Хомус
- Оһуохай

Сахам ыллыыр ырыалаах,
Сахам туойар тойуктаах,
Сахам нарын үнкүүлээх,
Сахам ойор оһуохайдаах.
Дьоллоох оҕо саасытын
Ыһыах ыһар үөрүүтэ,
Оһуохайдаан ойуобун,
Эһиэкэйдээн тэйиэбин!

- Чэйин доботтор, тононохтон ылсыһан оһуохайга туруобун!

Оһуохайга - бары тураллар. Туприн Эрчимэн Амма Оһуохайа

Оһуо-оһуо оһуокай
Оһуокайдыыр оһуокай,
Эһиэ-эһиэ эһиэкэй
Чэйин-чэйин оҕолор,

Дьоллоох оҕо саастарга
Куоласпытын эрчийэн,
Дорҕоонноохтук көхтөөхтүк
Туойа ыллаан иһиэбин...

Күндү оҕолор, төрөппүттэр, үлэһиттэр! Ыһахпыт үөрүүлээх 1 кы чааһа түмүктэнэр. Билигин ыһахпыт 2с чааһын саҕалыырбытын көнүллээн.

Аламай күннээх сайыммыт
Арылыйан кэлбитин
Айхалынан көрсөөрү
Ааттаах ыһах ыстыбыт.
Күүстээх үтүө бөҕөстөр
Хапсаҕайдаан хачыгыраттылар,
Кус быһый уолаттар
Кылыйан кыралдыттылар,
Күүс холоһуу, күөн көрсүһүү
Күрэс былдыаһы
Күөстүү оргуйда
Кыайыы үрдүк өрөгөйүн
Дьоллоох ыччат тустээтэ!

«Толбоннулар Уһун Суһуох» күрэхэ АМП

Сыала: билигини кэмнэ уһун суһуохтаах кыыс ахсаана абыһаан иһэринэн, инникитин кыргыттары кыра саастарыттан сабалаан уһун суһуохтаах буолалларыгар көбүлээһин. Уһун суһуох саха кыыһын уратыта, киэргэлэ буоларын өйдөтүү.

Соруктар:

- суһуох уһунун кээмэйдээһин
 - баттабы көрүнүү үөрүйэхтэрин ингэри;
 - өбүгэ үгэстэрин билиини тургутуу;
-

Ытааччы: Бүгүн үгэскэ кубулуйбут «Толбоннулар Уһун Суһуох» күрэхэр муһуннубут. Былыр-былыргаттан сахалар кыыс оҕолорун өһүөннээх тыл тийбэтин, кырыктаах харах быһа көрбөтүн диэн харыстыыллара эбитэ үһү, кыыс оҕону кыра эрдэбиттэн кэрэни кэрэхсииргэ, Таһара табатын курдук таныннарар, Сир симэбин курдук симээн, алаһа дьибэ араһаччыта буоларыгар иитэллэр эбит. Ол курдук кыыс оҕо биир кэрэ көстүүтүнэн кини толбоннулар уһун суһуоҕа буолар.

Ол курдук, кыыс оҕо кэрэтин уруйдаан, кэрэхсээн, сүгүрүйэн былыр-былыргыттан ырыаба ыллаабыт, хоһоонно хоһуйбут, номоххо киллэрбит.

Сахалар бастыг-мааны кэрэ кыыстарын тобус былас суһуохтаах туналбанаах ньуурдаах Туйаарыма Куо уобараһыгар көстөр саха кыыһын кэрэтэ – уһун суһуоба. Суһуох – кыыс оҕо кэрэтин быстыспат сорбото. Баттахха этиллибэт дыкти күүс баар. Баттах элбэх санааны илдьэ сылдьар. Маннык суду баай туспа харалталаах, көрүүлээх буолара чахчы.

Былыр-былыргаттан уһун суһуохтаах кыргыттар күн бүгүнүгэр диэри киһи харабын тардаллар, сүргэтин көтөбөллөр.

Кыттааччылар: 3 – 7 саастаах кыргыттар

Күрэх көрүннэрэ:

1 түһүмэх. Бэйэни билиһиннэри.

2 түһүмэх. Баттах уһунун кээмэйдээһин.

(Кыттааччы кыргыттар баттахтарын ыһан көрдөрөн төгүрүччү хаамаллар, музыка тыаһыыр) (Бэлэмнэни бөлөх уола хас тутумун ааҕар)

Тутумунан баттабы мээрэйдээһин.

Кэлэр кэми киэргэтэр,
Кэрэчээнэ кыргыттарбытын
Дохсун ытыс тыаһынан
Көрсүөбүн, доботтоор!

Толбоннулар уһун суһуох
Устар өрүс омук салгыытын бэлиэтэ
Күүстээх хааннаах олук охсор
олох төрдө өйдөөх кыыс оҕо баттаба.

Толбоннулар торбо суһуох,
Субуруйар субуу суһуох,
Намылуйар нарын суһуох!

Үтүө санаа сүүмэхтэрэ
Үмүөрүһэн үүннэхтэрэ –
Үчүгэйкээн бу суһуобу
Үөрэ-көтө, чэ туойуобун.

Суһуобу симээһин.
Уруй түһэ – субу суһуох,
Ууһуур төлкө – субу суһуох,
Кэрэ билгэ – субу суһуох,
Кэпсээн буолар – субу суһуох!

Хотой кыыллар ЮН, ЛГ(хотойдор киирэллэр төгүрүччү кыргыттар тула эргийэллэр): Дорооболорун оҕолоор! Мин эһиги

ыһыахтыы сылдьаргытын ыраахтан көрөн, көтөн кэллим! Манна элбэх бухатыыр уолаттар бааллар эбит.

Кыргыттары быһыһаххытын баҕарар буоллаххытына, мин күрэхтэһиилэрбэр күрэхтэһин! (Хотойдор уолаттары спорт.залга, таһырдыа тахсаллар.)

Бастакы күрэхтэһиим аата ...

1. «Мас тардыһыы».

2. «Или баттаһыы».

3. «Сүүрүү».

4. «Бөтүүктэһии»

5. «Өһөс оҕус»

6. «Хотойу эккирэтии». КОС, БЛГ, ВЮН

Кыыл-Хотой: -Дьэ кырдык да күүстээх-уохтаах бухатыырдар эбиккит. Күрэхтэрбин кыайан-хотон кыргыттары быһаатыгыт. Мин эмиэ эһиги курдук күүстээх , сымса буолуохпун баҕардым. Миэхэ баһаалыста сүбэлээн , хайдах бухатыыр буолабын?

Бытааччы: - Бухатыыр буолуоххун баҕарар буоллаххына элбэхтэ дьарыктаныхтааххын, элбэ5и аһахтааххын уонна көнө майгылаах, үчүгэй бэрээдэхтээх буолуохтааххын. Хаһан да кыргыттары, кыра оболору атаҕастыа суохтааххын. Дьэ оччого дьиннээх бухатыыр буолуон!

Кыыл-Хотой: - Оболоор, миигин баһаалыста бырастыы гынаргытыгар көрдөһөбүн! Аны хаһан да кыамматы- кыргыттары, кыра оболору атаҕастыам суо5а! Наҕараадалааһын. Чэ мин бардым дьарыктана. Көрсүөххэ диэри, оболор! (Кыыл Хотой тахсан барар. Музыка тыаһыыр.)

Бытааччы: Олус да кэрэ кыргыттары быһаабыт эбиккит. Эчи суһуохтара да уһунуон! Чэйин эрэ, саамай уһун суһуохтаах кыһы талыаххайын эрэ. Түмүк Уһун суһуох – кыыс о5о киэргэлэ!

«Долгуннулар Уһун Суһуох» АМП жюри

Күрэх түмүгүнэн ингэриллэр номинациялар: «Долгуннулар уһун суһуох»

«Толбоннулар тор5о суһуох»

«Субуруйар субуу суһуох»

«Намылуйар нарын суһуох»

«Мааны суһуох»

«Аптаах суһуох»

«Алгыс суһуох» (Сыаналаах бириистэр туттарыллаллар)

Сахалыы танас күрэхтэһэ ЛГИ, КАА, ХМВ

Жюри түмүк быһаарар кэмигэр

Кыргыттарга «Ат сүүрдүүтэ» (Айаас аттары атахтарынан кыбийан сүүрэллэр. Бастаан сүүрэн кэлбит кыыс кыайыылаабынан быһаарыллар).

«Дэйбиир» Дэйбиيري аттынаабы туар оҕоҕо төгүрүччү ытталлар. *(Түргэн хомус музыкага тыаһы)*

«Кээнчэ» ыраабы быраабы

Флешмоб «Оһуор үнкүү»

Күндү бар дьоммут! Төрөөбүт норуотпут саамай күндү, кэрэ бырааһынньыгы. Ыһыабы тапты, убаасты улаатыабын, оччоҕо эрэ биһиги үтүө дьон буола улаатыахпыт. Өссө төгүл маннык кэрэ, үтүө, сырдык бырааһынньыгынан эбэрдэлиибит!

Өрүү сылаас күн баар буоллун

Өрүү дьоллоох оҕо саас баар буоллун

Өрүү ыраас халлаан биһигини арыаллаатын

Элбэх үөрүүнү-көтүүнү, билиини-көрүүнү, дьоллоох оҕо сааһы баһарабыт. Манан оҕо көмүскэлигэр аналлаах дьоро күммүт түмүктэнэр.